Kmetijske in rokodelske Novíce.

Na svitlobo dane od c. k. krajnske kmetijske družbe.

Tečaj **VI.** *V srédo 23. vélikiga serpana 1848.* List **34.**

SÉDIM SINÓV.

Povést v pesmi.

Zdélal *Jožef Žemlja.*

(Dalje.)

Jok mili detcov matere ne gane,
Od misel ne odstopi vragovih,
Neobčutljivo njé sercé ostane
Do sinkov lastnih njenih tak lepih:
Zadéti mora dekla v koš pobrane,
Vtopiti u potoku bližnjim jih.
De ne prišlo bi vséga nič na znanje,
Zažuga keršenci terdó molčanje.

Že dekla gre skoz bližnji gozd s košarno,
Povelje svoje zvèršiti gospé,
Ko dokončavši vojsko Ban nevarno
Na poti k domu ji naproti gré.
Ko pred seboj jo vidi bèžat' varno,
Zapreti pot ji slugam zapové;
Kaj nese, praša jo gospod prijazin,
Odgovor s straham da, de koš je prazin.

Pa ko bojéčo vidi trepetáti,
Mu čudno zdi se, huje se je vlot';
De ne prederzne naj se mu lagáti,
Gorjé nji! če ne govori brez zmot.
Resnice plašna dalje mu ne krati,
Strah ima dobro svojo stran povsot:
Od kraja mu natanjko razodéne
Strupene spruge njega vse naméne.

Kòt kdor predrámi ravno se iz spanja,
Razločno véditi ne more sam,
Alj je resnica, alj biló je sanja,
Kar se dozdeva mu iz spanja zmam,
Po glavi Banu misel se preganja:
»Je to li rés, alj sanje le imám?
Le smem verjeti to od žene svoje,
Ki bla edino je veselje moje?

»Kar ljubo zaročnico sim jo snubil,
Kar pred oltarjem ji rokó podál,
Ko svoje lastno sim telò jo ljubil,
Dolžnosti spruga zvestiga dostál, —
Bom nagnjenje, ljubézin k nji zdej zgubil?
Je ona huji kòt skernobna žval?«
Pa kaj? — očém resnica se pokaže,
In zbrihta se, de pamet mu ne laže.

Hudôbi ti se vražji prečuditi
Ne more grof, ko zvé se 'z zmame spét,
Nezmerno žalost, jad mu grozoviti
U sèrce vliva tak naklèp preklét;
Previdno, modro vender vé zakriti
Pravične nejevolje serd unét;
Lijó pa iz očés solzé mu vroče,
Ko vgleda v košu déteta spijoče.

Objema jih, na serce jih ljubavi
Očétine pritiska mož vesél;
Na ščit svoj boja vajen jih postávi,
Ki toljkrat mu življenje je otél,
Jih zagovarja kralju in deržávi,
Ki bil, kar diha, zvest ji je čas cél.
Skerb perva njega zdej je in posebno
Vse kar je k ohranjenju jim potrebno.

Vender pred ko domú se dekla verne,
Zažuga ji, de dala bo glavó,
Če živi duši čerkico razgerne,
Kar zgod'lo se na poti ji je blo.
Služabnike zdej žén iskat zaverne,
K' izredile bi detca mu lepó;
In rés, dobiti bílo jih je k sreči,
Ki hotle so dojiti jih, jim streči.

(Dalje sledí.)

Poskušnje s korunam.

Létas se že zopet pri nas na gorenski strani in neki tudi drugod po Krajnskim suší korunovo perje ali po naše rečeno krompirjevic, kar pomeni, de korun bo spet gnjil, in nektere s korunam obsajene njive so že začele smerdeti; torej je velika potreba misliti in se posvetovati, kakó bi se nekoliko gnjilíni v okom prišlo, in saj nekoliko koruna ohranilo pri zdravji.

Jez sim lani napravil s korunam mnogotere poskušnje, ktere sim tudi naši c. k. kmetijski družbi še mesca grudna na znanje dal, in sim se nadjal, de se bojo v Novícah natisnjene pokazale; pa kér se to ni zgodilo, naj zdej, ko že voda v gèrlo letí, berž oznanim, kakó so se obnesle moje poskušnje.

Jez sim bil lani koruna saditi dal na pognojeno in na nepognojeno njivo; moram pa pristaviti, de nepognojena njiva je bila že slaba in pusta; nekoliko smo ga vsadili v ilovno pèrst in sicer v zatišje proti severni strani; in kér ga je bilo tudi nekej v njivi ostalo od poprejšnjiga léta, sim ga za poskušnjo rasti pustil med prosam.

Okoli sv. Lorenca se je bila že sušica po-

kazala na perji, in kér je zmirej večji prihajala, sim ukazal požeti vès krompirjevic, samo na 5 krajih sim ga stati pustil za poskušnjo.

Nasledki so bili ti le: Na nepognojeni njivi je bilo malo koruna in šeta je bil drobneji memo druziga. Kjer je bil krompirjevic požet, je bilo gnjiline veliko manj kot ondi, kjer ni bil požet, takó de smo ga na prostoru k 8 mernikam posetve čez 200 mernikov pridelali, kar je za lanjsko léto veliko; bil je pa, se vé, drobneji in ne takó dober kakor sicer. Uni korun v ilovci in v zatišji proti severni strani je bil pa skorej do čistiga sognjil, in ravno tako tudi ta med prosam je vès nekam zginil, mende za tó, ko ni moglo sonce do njega.

Koruna nisim pustil izkopati do 10. kozoperska, de so bili že dnevi hladni, in izkopaniga smo v zračni šupi pustili do vsih Svetih. V kleti ali v keldru smo mu na pezdirje postlali, in okna niso bile nikoli drugači kakor le v hudim mrazu zaperte, in glej! korun je vès vès zdrav ostal, in še zdaj ga nekoliko imamo za kuretno in za prešiče.

Létas sim tudi koruna saditi dal na dve njivi; na eno, ki ni bila vnovič tode lani pràv dobro pognojena, to je, na repše, drugo njivo smo pa pognojili po navadi namreč obilno. Na létas pognojeni njivi se že zdaj semtertje perje suší, na repši pa, desiravno 14 dni pred sajen, je še popolnama zdrav. Po njivah druzih ljudí je ta razločik, de kjer je bil zgodej sajen, se je tudi pred jel sušiti, in če je bolj na pešenim in na soncu, bolj je zdrav viditi.

Naj zdej tudi še drugi kmetovavci oznanijo svoje poskušnje *), de si pridemo eden drugimu v pomoč, in de tudi pri kmetijstvu izpolnujemo besede sv. pisma, ki pravijo: „Vse poskusite in kar je dobriga obderžite.“ I. do. Tesal. 5, 21.

18. veliciga serpana 1848. Okra.

*) Na Ljubljanskim polji proti Krajnju je krompirjevic skorej povsod sognjil; na Krajnskim polji še čez in čez lepo zelení, v Brezji (polje nad Krajnjem), kjer je ilovna zemlja, pa krompirjevic zlo gnjije. Med Vodama sim vidil krompir že na sv. Roka dan kopati — silno drobán je bil. Vrednik.

Za kogá se potegujejo Novíce,

če terjajo, de pride domači jezik v šole in pisarnice?

Nekteri nočejo spoznati, zakaj de se Novíce in vsi slovenski časopisi tako krepko poganjajo, de se slovenski jezik v šole in v kancelíje vpelje. Ali bo tudi kmetu s tem kej pomagano? Bo, bo, in še močnó!

Nemec ima nemški, Lah laški, Francoz francozki in vsak narod svoj jezik v kancelijah. Kancelije so zovoljo ljudstva — ne pa ljudstvo zavoljo kancelij. Kér pa sleherni Slovenec nemškiga jezika ne zná, slovenski jezik pa vsak, torej terjamo, de se v kancelijah slovenski jezik piše, kteriga vsak kmet razume. — De se bo pa môglo v kancelijah dobro slovensko pisati, in de bojo vsi Slovenci svoj materni jezik, kakor se spodobi, znali — zató je treba, de naš materni jezik ne bo več zaničevan pankèrt, kakor je dozdej bil. Naša perva dolžnost je, de se vsi materniga jezika dobro naučimo, kteriga so do zdej le na kmete pahali; potem se bomo že nemškiga, latinskiga, laškiga in še druzih jezikov poprijeli, ki jih bomo potrebovali. Tako svoj materni jezik obdelovaje, se ne bo ločil več kmet od gospoda — obá bosta, kar sta, Slovenca!

Ni tedej prazno pričkanje, de se Slovenci tako silno potegujemo za vpeljanje slovenskiga jezika v kancelijah, kar tudi naslednji sostavek našiga častiga domorodca —o— tako očitno dokaže, de mora to reč vsak človek razumeti, kterimu še ni ptujka možganov popolnama zatopila. Vredništvo.

Nar veči zaderžek omikanja slovenskiga ljudstva.

Nekteri preprosti Slovenci umejo take čerke zarezati nad vrata svojih hiš, de môra v tisti hiši potlej ljudí po njih mnenji ne tlači. Bog daj, de bi se med modrimi Slovenci našli možjé, ki bi moč in oblast imeli pregnati môro, ki našo slovensko izobraženost tako nemilo tlači!

Ta môra je nemški jezik, vpeljan v slovenske kancelije. Vsak, tudi preprosti človek terja od šole gotov dobiček; ako ni tega, ne mara za šolo. Otroci, ki delj časa hodijo v šolo, ne znajo očetam iz pisem, ki jih dobivajo v kancelijah, kaj povedati. Ta nevednost razdraži starše zoper učenike z očitanjem, de učiti ne znajo, in otroci ostanejo domá. „Pokaj bi pošiljal — pravijo starši — otroka v šolo, saj se nič ne naučí?“ Učeniki, de bi ta ukor od sebe odvernili, učijo otroke nemški jezik, misleči, de bi vender kaj staršem povedati znali. Pa kmečkim otrokam več lét neznane ptuje beséde zabijati v glavo, ktere zopet pozabiti morajo, kér jih rabiti priložnosti nimajo: ali se to ne pravi prazno slamo mlatiti? Otroci vidijo, de zaželjeniga namena doseči nemorejo in s starši vred obupajo. — In je še drugih rečí, pri kterih rodoljub ne vé: ali bi se smejal, ali pa jezil! Oj, kako smešni so nemški napisi na križopotih v samôtnih krajih in kotih, kamor gotovo noben Nemec nikoli ne pride. Ravno tako smešne so v nemškim jeziku pisane povabe, poslane iz komesije na župane in kmete, ki dostikrat nobene nemške besédice nerazumejo. Po dve uri delječ se včasi kdo muči do duhovna, de bi mu po slovensko povedal, kaj se od njega imeti hoče. Množite tedej šole, povišajte učenikam plačilo; pa Vam povém: de prazno slamo mlatite, ako slovenskiga jezika v slovenske kancelije ne vpeljete. Le ondi se bojo starši in otroci za šole vneli, kjer bodo vsako pismo in razpravo v kancelíi storjeno prebrati in zapopadek povedati umeli. Ta dobiček vsak kmet spozná, druziga pa ne.

In zakaj bi se to ne zgodilo? Kaj niso še časi za herbtam, kjer so grozovitniki sv. véro, jezik in ljudí kot pomoge rabili, de bi se na pristolu ohranili in svojo sebično oblast in moč delj razprostili? Ali bodo Nemci tudi zdej pri zadobljeni svobodi še zmirej nam svoj jezik narivali? Bodo še zmerej hrepeneli na razvalini naše narodnosti zidati svojo?! Nemci! Odstopite od te stare, do današnjiga dneva zoper nas ponavljane krivíce. Ozríte se po stvarnici! Rožice raznih bôj in dišal cvetêjo ena poleg druge; tičice prepévajo v našim milim podnebji ena zraven druge, in nobena zmed njih ne sili drugi svoje pesmi, pa se vender njih mili glasi zlagajo v tako soglasje, ki ušesa mika in sercé veselí. Zakaj bi tako tudi Slovani in Nemci, razumne stvarí, eni zraven druzih v miru in ljubezni kot bratje ne živeli? Ta razlika je Božja naredba, in zakaj bi se ji človek zoperstavil? Razbili ste srečno zdej verige tiranstva: dajte tedej pravíce Slovencam nazaj, ktere jim je nemško tiranstvo vzelo; zdrobite postave, ki so zoper človeško naravo in Vam v sramoto; dajte našimu jeziku razvijati se svobodno in prosto; zakaj le iz njega nam cvetè naša omika in narodnost. Vaša mladika v naš divjak vcepljena hira in ne nosi sadú. Samo ondi bomo mi veselo vživali sad svobode, kjer smo Vam jo dobiti pomagali, in smo za njo vse darovati pripravljeni.

Morebiti boste rekli, de nas je premalo, de bi kancelijski jezik imeli. Ni nas tako malo: Slovencov je poldrugi milijon, in ilirstvo je veliko. Le Vaše šembrane škarje so tako šegave in umetne, de nas na tako drobne kosce rezati umejo. Nikar nas ne priklopite k svoji deržavni vezi; ako to storite, nas k smerti obsodite. In kdo nas bo rešil te smerti? Ali imamo Slovenci taciga možá? — —o—

Cesar so na Dunaj nazaj prišli!

Kér gospod nadvajvoda Joan, predstojnik nemških deželá izvoljen, se je mogel v Frankobrod podati, je bilo potréba, de je ministerstvo presvitliga Cesarja povabilo, de naj pridejo na Dunaj nazaj. Cesar so odgovorili, de tako dolgo ne pridejo, dokler ne bo prava varnost za mirno posvetovanje deržavniga zbora ugotovljena. Dvorna okolica je namreč Cesarja plašíla in krivi svétovavci so Jim pripovedovali, de ljudstvo na Dunaji ne da pokoja, — kar pa vse res ni bilo. Mi smo se vsi prepričali, de je malo tacih verlih ljudí, kakor so Dunajčanje, in zató smo v zboru sklenili, Cesarja nazaj terjati. 30. dan maliga serpana je bilo pismo na Cesarja storjeno in dvanajst poslancov ga je nêslo v Inšpruk. Cesar so ročno obljubili, se na Dunaj nazaj verniti in ta veséla obljuba se je — 12. tega mesca spolnila. Napovedano je bilo, de se bojo presvitli Cesar ob tréh popoldan po Donavi v barki do Orehka — eno uro nad Dunajem — pripeljali. To je bila vesela novica -- in celo mesto se je pripravljalo, svojiga ljubiga Cesarja spodobno sprejeti. — Zjutraj ob 5. uri so se odborniki Dunajskih sosésk, narodne straže, akademijskiga kardela in tukajšnjiga vojništva Cesarju do Kamnika (Stein) v barki po Donavi na proti peljali. Ob treh so se Njih Veličanstvo v Orehek v barki pripeljali, ž Njimi pa tudi Cesarica, gospod brat Nadvajvoda, Franc Korl s svojo gospó Zofijo in s svojimi sinovi. Tukaj so vsi ministri čakali in so Cesarja spodobno sprejeli. Od Orehka so se Cesar v mesto podali. Nar pervi so jezdarili grivarji narodne straže, za njimi so se v štirih vozéh peljali odborniki mestnjanskiga zbora, za temi so jahali mestnjanski oklepniki (dragonarji) in za njimi so se peljali ministri, za ministri še le se je perzibala Cesarjeva krasno okinčena kočija, pred ktero je bilo šestero belih konj vpreženih. Vsi poslanci smo Njih Veličanstvo v velki cerkvi sv. Štefana na Dunaji čakali, kamor so se Cesar nar pervo podali. Tukaj smo zahvalno pesem peli za srečni dohod Cesarja. Iz cerkve smo se vsi poslanci naprej v Cesarski grad Šönbrun peljali, ki pičlo uro zvunaj mesta leží; — bilo je okoli 200 vóz. Tukaj smo Cesarja pričakovali v poslopji, kjer bojo po stari navadi do jeseni v tem gradu prebivali. Od Orehka do gradú Šönbruna — to je daljava okoli treh dobrih ur — je bila narodna straža v dveh verstah nastavljena, de je v sredi stezo za spodobno popotovanje Cesarju ohranila. To je bila prava živa mêja verlih možakov izmed ljudstva in mladenčov iz učiliš, kteri sicer orožje nosijo za varstvo pravíc ljudstva, kterih serca pa zraven tudi jako bijejo za blagor našiga Cesarja in njegove rodovíne! Pa ne le samo orožlani stražniki so to živo méjo postavili, ampak obdala jih je povsod nebrojna truma ljudstva vsaciga stanú, obojniga spôla, vsake starosti. Vsi so upili Slava! Živijo! in z belimi rutami so v znamnje serčne vdanosti nasproti vihljali.

Prepričali so se gotovo ljubeznjivi Cesar, de ni bilo praviga vzroka, prestol cesarski popustiti in previdili bojo, de so mogočniki (Aristokraten) strune tako dolgo napenjali, de so vse popokale. Vtihnile so strune prilizvavcov in krivih svetovavcov, — dosegal bo glas ljudstva ušesa Cesarja, in obudil bo v Njih sercu prirojeno milost za poterjenje postav, ktere deržavni zbor za prid vsih tistih stanov ustavlja, kteri so do zdaj zatèrti bili. *) Ambrož.

Še ena svaritev.

Kakó nevarno je pod milim nebam ob hudi uri se pod kako drevó ali kako drugo posamesno strešje vstaviti, spriča nova žalostna prigodba v Borovnici, kjer je unidan v tri ženske trešilo, ki so pod strešjem na polji vedríle. Dve, ki ste sedele, ste se zopet oživile, ene pa, ki je med njima stala, ni bilo moč k življenju obuditi.

Odgovor

na besedo gosp. P. Hicingerja zavoljo vpeljanja slovenšine v pisarnice.

(Poglej Novíce 2. veliciga serpana 1848.)

(Konec.)

V svoj prid se svojiga jezika poslužiti, povsod kjer mu kaže, je gotova pravica vsaciga naroda. Ali mu jo zamorejo ptujci vzéti? Kakó bi bilo z domačim jezikam, ko bi kak národ le skerbel v ti reči bolj ptujcam kot sam sebi vstreči? Ali je mogoče za ptujce mnogih narodov tudi mnoge jezike v šole in pisarnice vpeljati?

Ne zapopadem potem, kakó de more gosp. P. Hicinger po „Novícah“ vprašati, kaj de bo z Italijani, Nemci in Furlani na slovenski zemlji, ako se po željah vsih dobrih Slovencov naš jezik v šole in pisarnice vvêde? Jez pa nasproti vprašam: Kaj bo z našimi dragimi Slovenci, ako bi se le dozdanja nemšina in laščina na vkradenim prestolu pri nas še pustíla? Na to ne vém druziga odgovora, kot žalostniga dati. Slovenski národ bi mogel na svoji materni zemlji popolnama konec vzeti.

Mi na slovenski zemlji nobeniga rodú ne spoznamo za svojiga gospodarja, mi smo tukaj domá, za naš národ nam gré nar perva skerb — potem bodemo še le za ptujca skerbéli.

Sleherni Slovenec pa bo vender prijaznost, mir in spravo ptujcam ponudil; sleherni praviga slovenskiga rodú jim bo, ne le kar je po pravici, tudi kar je po dobroti dal, dokler s tém svoje matere Slovenije ne vdari. Torej se ptujcam, kjer koli jih za to primerna množica pri nas vkupej stanuje, njih jezik v šolah zraven našiga učíl bode, zató, kér Slovenec nobenimu ne bo branil, se po pripravni poti izobražiti. V pisarnicah pa naj po mojih mislih, kjer je več ptujcov vkupej, prestavljavec ali uradnik, ki obá jezika zná, jim kar je treba, k razumljenju pomaga, in pisma naj se za nje v obéh jezikih delajo, zató kér lahko v roké Slovencov in slovenskih uradnikov pridejo, kteri bi jih v svojo škodo, ali v škodo pravice, ne razumeli.

Takó bomo ptujcam pri nas pravico skazovali po pravih in pametnih postavah, in nobedin moder mož nas ne bo grajal. Oj, de bi se bilo nam, akoravno domačim, v težkih, dolgih létih nekdanje (?) sužnosti saj takó godilo, ne pa temu ravno nasproti!

Janez Bučar.

Slovstvo.

Kratka slovenska slovnica za pervénce. Na svitlo dal Dr. J. Muršec učitelj veroznanstva pri st. st. meščanski šoli v Gradci 1847.

(Dalje.)

Pravijo: „Kmet se bo že naučil ilirskiga jezika, ako se v kancelije vpelje.“ Pa povejte nam priljudno, ali je kmet zavoljo kancelij, ali so kancelije zavoljo kmeta? Pustímo kmeta, naj se učí kmetijstvo

*) Za obširni popís posebnih pomenkov kmetijskih in rokodelskih reči prosijo kmetijske in rokodelske Novíce. Vredništvo.

dobro opravljati, ob praznicih pa po duhovnim opravilu koristne reči brati, ne pa mu podtikati, de se bo ptujih narečij učil, ki še „šest resnic“ lahko pozabi, desiravno jih tolikrat sliši. „Man muss die Sache so nehmen, wie sie ist,“ so nam kedej modri in skušeni profesor rekli. Mnogi častniki po Slovenskim se še slovenšine v pisarnice bojé, ki jim je vender večidel znana; kaj bodo še le rekli, ako jim bo kdo iliršino vsiloval, ktere bi se mogli še taki učiti, ki že kej lét ilirske knjige prebirajo; kakó pa še le uni, ki še slovensko komej za silo znajo! In pa — ali ni slovenšina naš materni jezik, ki ga nas je mati Slovenija učila? Kteri hvaležni sin se bo prederznil mater iz hiše vreči, in namesto njé svojo têto, akoravno je materna sestra, v hišo vzeti? Ali bi ne bila krivíca, slovenšino odvreči, ki je takó čista, bogata v oblikah (formah), in lepoglasna, de se z vsakim slovanskim narečjem zamore skusiti? Pravijo: „Slovencov nas je premalo, de bi slovenšino v šolah in pisarnicah imeli.“ — Ko bi kdo rekel: „Pojdimo kôpat, orát, trébit, bomo slovenšino vsejali, jo bomo potem pléli, ji stregli in prekopovali, de bo iz njé lépo drevesce zraslo, kteriga bomo v pisarnico — v šolo presadili: tù bi bilo treba delavcov, in bi uni ugovor kej veljal. Kér je pa drevesce lepe slovenšine že zrašeno — in pa lično zrašeno stojí; torej se le v šole in pisarnice presadí, in Slovenci bodo z veseljem od njegoviga šadú vživali, akoravno jih ni 377 milijonov, kakor Kitajcov ali Kinezov. Kar je pa na tim drevesu še gèrč, ptujih izraskov, ali grintovih korenín, — vse to se bo sčasama nekaj oklestilo, nekaj bo po natóri močno drevó samo odverglo. — Ako pa kdo pravi, de Slovenija nikakoršniga slovstva nima, de si naj torej slovstvo druziga narečja prilasti; se nam to ne zdi pametno. Slovenija, pri vsim tim, de se je zavoljo nemškiga nasiljstva komej po slovensko ganiti smela, vender brez slovstva ni. Kar pa ni, še bo; de so Slovenci k temu zmožni, kažejo poslednje léta, odkar so Novíce jéle izhajati. Pisavcov se tudi v Slovenii nikoli ni manjkalo, kar so pa Nemcam pisali, to zdaj Nemci imajo, ne Slovenci. — Tisto pa, kar so Dobrovčanje v šestnajstim in sedemnajstim stoletji pisali, sebi prilastovati, ne pomaga nič, kér naše ni. Kej druziga je, se enacih pomočkov z nami vrodnih bratov poslužiti v ta namen, de se domače slovstvo dviga. — Menitev pa, de naj se narečje z narečjem zmeša in zblodi, je ostaréla in je še bolj v djanji, kòt v besedi odstranjena; tega nas prepričujejo naj poslednejših dob razmere med Slovaki in Čehi, pa tudi med Slovenci in Iliri, med Lužičani in Čehi, med Moravci in Čehi i. t. d. Pomnivne so besede Dra. Gj. Avgustinoviča „o mešanju v jeziku i pravopisu“ v tim oziru: „Kao što se obično neodobrava mešanje jednog slavjanskog narečja drugim n. p. ilirskoga ruskim, isto tako nemože se odobriti ni mešanje jednog podnarečja drugim; jer medju najglavniim zakonima cele naravi taj nalazimo: da sve što na svetu jest, ovakvo kakvo jest, u svojoj celoj bitnosti uzdržati se tersi, i „„ginuti počimlje,““ kako najmanje štogod od svoje bitnosti zgubi.“ i. t. d. (Glej, Drja. Gj. Augustinoviča misli o ilirskom pravopisu u Beču 1846.). -- Nádjamo se, de nismo nikogar razžalili, svoje in mnogih slovesnih Slovencov misli mimo gredé spoštovanim bravcam v ti reči razodevši, ki v našo dobo močno zadéva.

(Dalje sledí.)

Nekaj iz živalstva.

Nektere živali zamorejo silno dolgo časa lakoto terpéti. Učeni možjé, ki se s tém vkarjajo, de bi živalske lastnosti in njih življenje natanjko spoznali, nam spričujejo, de nektere živali silno dolgo časa brez vse jedí živé. Pravijo, de krokodil živí brez jedí dva mesca, škorpijon tri mesce, medvéd šést mescov, kameleon osem mescov, in gad deset mescov. Tedej je gotovo, de nas živali v marsikterih rečéh prekosé! Morebiti, de marsikak podstrešni pisavec želí, de bi se mógel po gadovo lakoti vstavljati.

Uršič.

Jezikoslovske reči.

Slavjan, Slován, Slavén, Slavín i. t. d. ali Slovén? — Že dolgo se mêde, de v teh besedah nič stanovitniga nimamo. De do terdniga pridemo, mislimo po slovensko, in pustímo poméne, kakoršni ste besedi: slaviti in slovéti kdej imele. „Slaviti“ poméni „rühmen“; tedej Slavin, Slavjan, Slavén: jenen, welcher rühmt; — „slovéti“ poméni „berühmt sein“ tedej Slovén, Slován, jenen, welcher berühmt wird. Tedej: Slovén in Slován; kaj ne? Beseda s poslednjo končnico pa je veliko manj naša, kakor Slovén. De so naši očetje besedo „Slovén“ imeli in rabili, se iz tega vidi, kér so sami sebe „Slovence“ imenovali: „Slovenec“ pa je od „Slovéna“ izpeljana beseda. Po takim bi bili mi na Krajnskim, Koroškim, Goriškim, Štajarskim in Ogerskim Slovenci, vsi skupej pa, kar je Slovenskiga jezika: „Slovenje“. To je moja misel, pa je nikomur ne vsiljujem.

J.

Veselíca v Krajnji.

V nedeljo teden je bil v Krajnji takó vesel dan, kakoršniga Krajnci že davnej ne pomnijo. Ljubljanska narodna straža je namreč obiskala Krajnsko narodno stražo, ki ste praznovale serčno pobratenje med seboj.

Verli Krajnci so drage goste z veliko častjó sprejeli — možnarji so pokali de je bilo kej, dve muziki ste igrale, slovenske pesmi so se prepevale, zdravice so se pile Cesarju, narodnim stražam, Slovencam, Slovanam sploh, vitežkimu banu Jelačiču i. t. d. v starim Krajnji, ki je bil nekdaj glavno mesto krajnske dežele in v kterim še zdej čisti slovenski duh prebiva. Verli Krajnci se ne pečajo za prepír zavoljo bele ali rumene farbe, — oni se terdno deržé starih slovenskih belih pravíc, in se še ne zmenijo za Turške reči.

Kakor je pa Krajnsko mesto že nekdaj slovélo, sloví po pravíci še zdej — zakaj v njem prebíva naš slavni pesník Dr. Prešerin! Terst in Krajnj sta v tem oziru nar imenitniši slovenski mesti: vladarja slovenske poezíje kraljujeta v nju: Kosésk in Prešerin, — kteri Slovenec ne spoštuje teh dveh mož! Bog nam ju še dolgo ohrani v slavo domovíne!

Bog pa tudi tebe obvari v čistim slovenskim duhu, preljubo Krajnsko mesto, mesto naših starih slovenskih očakov! Živi!

Današnjimu listu je pridjana posebna doklada.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani 19. véliciga serpana.		V Krajnji 14. véliciga serpana.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	2	11	2	5
1 » » banaške	—	—	2	12
1 » Turšice	—	—	1	18
1 » Soršice	—	—	1	40
1 » Rèží	1	29	1	27
1 » Ječmena	1	6	—	—
1 » Prosa	1	45	1	37
1 » Ajde	—	—	1	28
1 » Ovsa	—	49	—	52

Vrednik *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*